

Bronisław PACZYŃSKI

Wspomnienie o prof. dr hab. Cyrylu Koladze

W dniu 29 września 1987 r. zmarł nagle profesor dr hab. Cyryl Kolago, wybitny specjalista w dziedzinie kartografii hydrogeologicznej, wód mineralnych i balneologii oraz ochrony wód podziemnych, długoletni pracownik Państwowego Instytutu Geologicznego, członek kolegium redakcyjnego *Kwartalnika Geologicznego*.

W latach 1945–1951 Jego zainteresowania naukowe, jako pracownika Ministerstwa Zdrowia, skupiały się na problematyce geomedyliny i balneologii, której poświęcił kilkanaście publikacji, a także rozprawę doktorską.

Po przejściu do Państwowego Instytutu Geologicznego C. Kolago kontynuował prace badawcze nad wodami mineralnymi i leczniczymi, ich rozmieszczeniem, zasobami, klasyfikacją, regionalizacją i kartograficznym odwzorowaniem. Tematyce tej pozostał wierny do końca swej działalności naukowej, publikując 66 prac, w tym mapy przeglądowe i syntetyczne Polski i Europy środkowej.

Najważniejszy dorobek naukowy prof. C. Kolagi wiąże się wszakże z kartografią hydrogeologiczną, której poświęcił większość swych ponad 360 prac. Był organizatorem, redaktorem i głównym wykonawcą dwuplanszowej *Mapy hydrogeologicznej Polski 1:300 000*, która odegrała pionierską rolę w rozpoznaniu wód podziemnych kraju. Mimo upływu lat, mapa ta, a zwłaszcza plansza A poświęcona poziomowi wód gruntowych, nadal zachowuje wartość użytkową. Za opracowanie jej prof. C. Kolago uzyskał w 1964 r. wraz z zespołem Nagrodę Państwową II stopnia. Mapa ta stanowiła punkt wyjścia dla oryginalnej syntetycznej *Mapy hydrogeologicznej Polski 1:1 000 000*, opracowanej przez profesora i wydanej w 1970 r. Należy ona do niewątpliwych osiągnięć polskiej kartografii hydrogeologicznej, a pod względem bogactwa treści i przy wysokiej czytelności może być uznana za jedną z najlepszych na naszym kontynencie. Bardzo istotnym elementem mapy jest pierwsza, w miarę zamknięta, klasyfikacja regionalna wód podziemnych Polski. Nawiązuje ona do struktur podczwartorzędowych w układzie trzech jednostek taksonomicznych: obszarów, regionów i podregionów. W latach późniejszych (1983 r.) podział ten prof. C. Kolago ciągle rozwijał, m.in. dla potrzeb *Mapy hydrogeologicznej Polski 1:200 000*.

Zasługą profesora są również interesujące prace studialne nad szczegółową mapą hydrogeologiczną 1:50 000. Owocem tych badań, prowadzonych w latach

Profesor dr hab. Cyryl Kolago (drugi z prawej) w gronie współpracowników

1960–1972, było opracowanie arkuszy Legionowo i Koszalin oraz publikacja kilku elaboratów o charakterze metodycznym. Prof. C. Kolago był autorem, redaktorem lub konsultantem map hydrogeologicznych w różnych skalach 1:25000–1:100 000 opracowanych dla jednostek administracyjnych. Stanowią one ważne ogniwo między mapami seryjnymi a dokumentacjami regionalnymi wód podziemnych. Między innymi wymienić tu należy mapy województwa olsztyńskiego, wyspy Wolin, zlewni Utraty, Szczecina, a także kilku powiatów dawnego województwa szczecińskiego.

Jako aktywny działacz i organizator Polskiego Komitetu Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów (IAH), grupy roboczej ds. badań wód podziemnych UNESCO, a także członek Komitetu Naukowego Gospodarki Wodnej PAN reprezentował nasz kraj przy tworzeniu i wydaniu *Mapy hydrogeologicznej Europy 1:1 500 000* (ark. D-4 Warszawa), *Mapy odpływu podziemnego Europy środkowej i wschodniej 1:1 500 000* oraz *Mapy hydrochemicznej Niżu Środkowoeuropejskiego na obszarze NRD i Polski 1:1 000 000*.

Ostatnie 15 lat swego życia prof. C. Kolago poświęcił *Mapie hydrogeologicznej Polski 1:200 000*. Był jej organizatorem i koordynatorem, a także autorem i redaktorem wielu arkuszy. Opracował też jej koncepcję, kilka wariantów instrukcji i kilka próbných arkuszy, wydanych jeszcze w latach siedemdziesiątych (Skierniewice, Białystok). Sprawna realizacja mapy, wymagająca współdziałania z kilkudziesięcioosobowym zespołem autorskim, jest ogromną zasługą prof. C. Kolagi i Jego niespożytej energii, której nie skąpił mimo szybko pogarszającego się zdrowia.

Znaczną część pracowitego życia poświęcił profesor ochronie środowiska i wód podziemnych, podejmując ten temat już w latach sześćdziesiątych, gdy nie był on jeszcze należycie doceniany przez środowisko naukowe i społeczeństwo. W Państwowej Radzie Ochrony Przyrody aktywnie reprezentował problematykę hydrogeologiczną, walnie przyczyniając się do zrozumienia roli i udziału wód podziemnych w kształtowaniu środowiska naturalnego i wynikających stąd zagrożeń dla samych wód.

Jako długoletni przewodniczący Komisji Geologicznej województwa stołecznego walczył konsekwentnie i doprowadził w końcu do wyłączenia wód podziemnych poziomu oligoceńskiego Warszawy z użytkowania przez przemysł i dla potrzeb klimatyzacyjnych. Wody te o znakomitej i trwałej jakości są obecnie przeznaczone wyłącznie dla celów konsumpcyjnych, a dostęp do nich zapewnia stale rozszerzająca się sieć punktów czerpalnych.

Rozległość zainteresowań, od medycyny przez geografię, hydrologię i ochronę środowiska, po spinającą jak klamra te wszystkie dyscypliny – hydrogeologię, której poświęcił najbardziej dojrzałe lata swej działalności badawczej, sprawiają, że stanowił On zanikający już typ człowieka renesansu. Ułatwiała Mu to dobra znajomość języków obcych, ogromna erudycja, logiczny i dowcipny wykład oraz nieustępliwość polemiczna. Bardzo liczne podróże zagraniczne, częściej nawet prywatne niż służbowe, wykorzystywał konsekwentnie z jednej strony dla popularyzowania w kraju postępu i stanu wiedzy, zwłaszcza w zakresie kartografii hydrogeologicznej i wód mineralnych, z drugiej zaś zagranicą – naszych osiągnięć badawczych. Jego talent pedagogiczny rozwinął się szczególnie w ostatnim dziesięcioleciu, gdy prowadził, praktycznie do końca swych dni, wykłady na Uniwersytecie Wrocławskim. Pozostawił również po sobie wiele wspaniałych przewodników geograficznych i geologicznych dotyczących uzdrowisk, głównie karpackich, monografii wód mineralnych i odrzańskiego szlaku wodnego.

Nauka polska, środowisko hydrogeologiczne, Państwowy Instytut Geologiczny, a także nasza redakcja poniosły bolesną stratę.

Zakład Hydrogeologii
i Geologii Inżynierskiej
Państwowego Instytutu Geologicznego
Warszawa, ul. Rakowiecka 4
Nadesłano dnia 10 października 1988 r.

SPIS PRAC PROF. DRA HAB. CYRYLA KOLAGI

PRACE I ARTYKUŁY

1. Mapy rozmieszczenia tańców ludowych w Polsce (współautor). 3 plansze. Ekspozycja polska na Światowej Wystawie w Paryżu. 1937.
2. Grupa Jezior Lubiąsko-Nobelskich na Polesiu (praca magisterska). UW. Warszawa. 1938.
3. Statystyka służby zdrowia w chwili obecnej. Dz. Zdrowia, nr 8, p. 196–198. Warszawa. 1945.
4. Badania klimatyczne i hydrograficzne w uzdrowiskach. Pol. Tyg. Lek., nr 25, p. 763–764. Warszawa. 1947.
5. Mapy izarytmiczne w statystyce zdrowia. Pol. Tyg. Lek., nr 10, p. 305–308. Warszawa. 1947.
6. Straty wojenne na odcinku służby zdrowia. Pol. Tyg. Lek., nr 29, p. 919–920. Warszawa. 1947.
7. Plansze: Oświata (nr 25), Życie kulturalne (nr 26), Uzdrawiska i Wczasy (nr 27), Służba Zdrowia (nr 28). W: Mały atlas Polski. Główny Urząd Pomiarów Kraju. Warszawa. 1947.
8. Uzdrawiska w cyfrach w roku 1946. Pol. Tyg. Lek., nr 19, p. 578–583. Warszawa. 1947.
9. O przedmiocie badań geografii medycznej. Pol. Tyg. Lek., nr 29/30, p. 913–916; nr 31–32, p. 958–962. Warszawa. 1948.
10. Plansze: Uzdrawiska i Zdrowotność. W: Duży atlas Polski. Główny Urząd Pomiarów Kraju. 1948. (atlas nie został wydany drukiem).
11. Uzdrawiska Polski. 2 mapy w skali 1:750 000 eksponowane na Wystawie Ziemi Odzyskanych we Wrocławiu. 1948.
12. Klasyfikacja uzdrawisk. Pol. Tyg. Lek., nr 58, p. 1139–1142. Warszawa. 1949.
13. Choroby zakaźne w geografii medycznej. Pol. Tyg. Lek., nr 5, p. 183–186; nr 6, p. 225–230. Warszawa. 1950.
14. Pieniny, Beskid Sądecki i tereny sąsiednie (współautor). Przewodnik Turystyczno-Krajoznawczy. Sp. Wyd. Kraj. Warszawa. 1951.
15. Krynica (współautor). Przewodnik. Sp. Wyd. Kraj. Warszawa. 1951.
16. Geografia uzdrawisk polskich. [Również uzdrawiska oparte o wody mineralne oraz peloidy]. Balneol. Pol., 1, p. 120–129. Warszawa. 1951.
17. Zapomniane uzdrawiska – Goździków. Balneol. Pol., 3, p. 251–255. Warszawa. 1952.
18. Geomedyczne zagadnienie wola (praca doktorska). PZWL. Warszawa. 1952.
19. Szczawy w Karpatach (mapa i zestawienie). 1952.
20. Szlaki handlowe bursztynu w Polsce. 2 mapy dla Muzeum w Łomży. 1952.
21. Mapy w skali 1:1 000 000. Inst. Balneoklim. Poznań. 1952–1953.
 - Zasoby zdrojowe Polski;
 - Stacje klimatyczne i kąpieliska morskie w Polsce;
 - Mapa 1:500 000: Wody mineralne Karpat.
22. Bilans zasobów wód mineralnych (Polski); pierwsze ujęcie problemu, maszynopis. Warszawa. 1953.
23. Geografia uzdrawisk polskich. Balneol. Pol., 1, p. 120–129; 1951; 2, p. 169–176. 1952; 3, p. 207–216. 1952; 4, p. 166–169. 1953. Warszawa.
24. Wody mineralne na Niżu. Mapa. Warszawa. 1953.
25. Porzucone zdrojowiska w Polsce (maszynopis). Inst. Balneoklim. Poznań. 1953.
26. Wody mineralne w Warszawie. Prz. Geol., nr 12, p. 500–503. Warszawa. 1954.
27. Problemy balneogeologii polskiej. Prz. Geol., nr 9, p. 375–377. Warszawa. 1954.
28. Zapomniane uzdrawiska II (Sławinek, Czerniowiec). Balneol. Pol., 5, p. 231–240. Warszawa. 1954.
29. Jod i brom w wodach mineralnych Polski. Biul. Inst. Geol. (bez nr), p. 5–9. Warszawa. 1954.
30. Wody mineralne Ziemi Mazursko-Warmińskiej. Pol. Tyg. Lek., 9, p. 414–415. nr 13; p. 446–448. nr 14. Warszawa. 1954.
31. Mapy izochron w planowaniu służby zdrowia. Pol. Tyg. Lek., nr 45, p. 1467–1469. Warszawa. 1954.

32. Cieplica solankowa w Aleksandrowie Kujawskim. *Prz. Geol.*, **3**, p. 110–112, nr 3. Warszawa, 1955.
33. Mapy hydrogeologiczne. I. Treść map hydrogeologicznych. *Prz. Geol.*, **3**, p. 580–583, nr 12. Warszawa, 1955.
34. Geografia medyczna na 17 Międzynarodowym Kongresie Geograficznym. *Prz. Geogr.*, nr 2, p. 391–398. Warszawa, 1955.
35. Hipsometria uzdrowisk. *Balneol. Pol.*, **6**, p. 167–172. Warszawa, 1955.
36. Gościec – choroba zawodowa. Wybrzeże może również leczyć. *Służba Zdrowia*, nr 33, p. 4. Warszawa, 1956.
37. Mapy hydrogeologiczne. II. Opracowania map hydrogeologicznych. *Prz. Geol.*, **4**, p. 19–23, nr 1. Warszawa, 1956.
38. Zadania geologii w służbie zdrowia. *Prz. Geol.*, **4**, p. 353–356, nr 8. Warszawa, 1956.
39. Ciepłe źródła ozorkowskie. *Biul. Inst. Geol.*, **105**, p. 187–203. Warszawa, 1957.
40. Geologiczne regiony wód mineralnych Polski. *Prz. Geol.*, **5**, p. 118–123, nr 3. Warszawa, 1957.
41. W sprawie gospodarki wodą. *Prz. Geol.*, **5**, p. 170–171, nr 4. Warszawa, 1957.
42. Sekcja Gospodarki Wodnej III Kongresu Inżynierów i Techników Polskich. *Prz. Geol.*, **5**, p. 3-cia okładki, nr 5. Warszawa, 1957.
43. Międzynarodowe Stowarzyszenie Hydrogeologów. *Prz. Geol.*, **5**, p. 488+s. 3-cia okładki, nr 10. Warszawa, 1957.
44. Lokalne punkty zdrojowe wzbogacają arsenał balneologiczny w Polsce. *Służba Zdrowia*, nr 14, p. 3. Warszawa, 1957.
45. Aktualne problemy w zakresie badania wód mineralnych Polski (maszynopis). CUG. Warszawa, 1958.
46. Notatki z Francji (O geologii i zagadnieniach pokrewnych). *Prz. Geol.*, **6**, p. 136–138, nr 3. Warszawa, 1958.
47. Prace nad Przeglądową Mapą Hydrogeologiczną Polski. *Prz. Geol.*, **6**, p. 170–172, nr 4. Warszawa, 1958.
48. Z działalności przedsiębiorstw geologiczno-inżynierskich budownictwa. *Prz. Geol.*, **6**, p. 232–239, nr 5. Warszawa, 1958.
49. Konferencja balneologiczno-techniczna w Krynicy. *Prz. Geol.*, **6**, p. 239, nr 5. Warszawa, 1958.
50. Gaz ziemny we Francji. *Prz. Geol.*, **6**, p. 3-cia okładki, nr 7. Warszawa, 1958.
51. Geologia belgijska na Światowej Wystawie. *Prz. Geol.*, **6**, p. 3-cia okładki, nr 7. Warszawa, 1958.
52. Geologia Konga Belgijskiego na Wystawie Brukselskiej. *Prz. Geol.*, **6**, p. 414–415, nr 8/9. Warszawa, 1958.
53. Problemy hydrogeologii belgijskiej na Wystawie Brukselskiej. *Prz. Geol.*, **6**, p. 414, nr 8/9. Warszawa, 1958.
54. Podziemne magazynowanie gazu. *Prz. Geol.*, **6**, p. 416, nr 8/9. Warszawa, 1958.
55. Działalność BRGGM (Bureau de Recherches Géologiques, Géophysiques et Minières). *Prz. Geol.*, **6**, p. 468, nr 10. Warszawa, 1958.
56. Narada geologiczno-techniczna budownictwa [Warszawa, 23–25.X.1958 r.]. *Prz. Geol.*, **6**, p. 566–567, nr 12. Warszawa, 1958.
57. Z zagadnień uzdrowiskowych we Francji. *Wiad. Uzdrow.*, nr 1, p. 65–67. Poznań, 1958.
58. Paryskie Zdrojowisko – Enghien-les Bains. *Wiad. Uzdrow.*, nr 4. Poznań, 1958.
59. Francuskie czasopismo poświęcone zagadnieniom wodnym. *Gosp. Wodna*, **19**, p. 30–32, nr 1. Warszawa, 1959.
60. Udział zasobów wód podziemnych w zaspakajaniu zapotrzebowania na wodę w szczególności zbiorowego. *Gosp. Wodna*, **19**, p. 35, nr 1. Warszawa, 1959.
61. Zadania map hydrograficznych. Rozważania na marginesie dyskusji nad mapą hydrograficzną Polski. *Gosp. Wodna*, **19**, p. 164–167, nr 4. Warszawa, 1959.
62. Z zagadnień badania wód we Francji (Działalność AFEE). *Gosp. Wodna*, **19**, p. 174, nr 4. Warszawa, 1959.
63. Następstwa „pływów” ziemskich na ciśnienie wód podziemnych. *Gosp. Wodna*, **19**, p. 223, nr 5. Warszawa, 1959.

64. Francuski Instytut Hydrologii i Klimatologii. Pol. Tyg. Lek., nr 22, p. 1031–1032. Warszawa. 1959.
65. Z działalności AIH. (Międzynarodowa Asocjacja Hydrogeologów). Prz. Geol., 7, p. 438–439, nr 9. Warszawa. 1959.
66. Kartografia hydrogeologiczna w NRD. Prz. Geol., 7, p. 521–523, nr 11. Warszawa. 1959.
67. Zagadnienia sieci punktów obserwacji wód podziemnych. Prz. Geol., 7, p. 538–539, nr 12. Warszawa. 1959.
68. Założenia do planu perspektywnego badań wód mineralnych w Polsce w latach 1961–1975 (współautor, maszynopis). CUG. Warszawa. 1959.
69. Problemy hydrogeologiczne w Izraelu. Prz. Geol., 8, p. 104–105, nr 2. Warszawa. 1960.
70. Wody podziemne Maroka. Prz. Geol., 8, p. 176, nr 3. Warszawa. 1960.
71. Oporność wody jako wskaźnik jej mineralizacji. Prz. Geol., 9, p. 323, nr 6. Warszawa. 1961.
72. Zaczątki balneologii w Sandomierzu. Prz. Geol., 9, p. 323–324, nr 6. Warszawa. 1961.
73. Z kartografii hydrogeologicznej w NRD. Prz. Geol., 9, p. 343, nr 6. Warszawa. 1961.
74. V Zjazd A.I.H. (Zjednoczenie Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów. Rzym 27.VIII.–2.IX.1961 r.). Prz. Geol., 9, p. 343–344, nr 6. Warszawa. 1961.
75. Dogodny sposób przedstawiania wartości liczbowych na mapach hydrogeologicznych. Prz. Geol., 9, p. 379, nr 7. Warszawa. 1961.
76. Z problemów hydrogeologicznych Meksyku. Prz. Geol., 9, p. 673, nr 12. Warszawa. 1961.
77. Wody podziemne Szkocji. Prz. Geol., 9, p. 673, nr 12. Warszawa. 1961.
78. Wiercenia studzien we Francji. Prz. Geol., 9, p. 673–674, nr 12. Warszawa. 1961.
79. Berlin Zachodni – zaopatrzenie w wodę. Prz. Geol., 9, p. 665, nr 12. Warszawa. 1961.
80. Kryteria zdadności wód pitnych w warunkach polskich. Kwart. Geol., 5, p. 977–978, nr 4. Warszawa. 1961.
81. Warunki hydrogeologiczne Wyspy Wolin. Kwart. Geol., 5, p. 973–974, nr 4. Warszawa. 1961.
82. Problems of Quaternary hydrogeology in Poland. W: Czwartorzęd Europy Środkowej i Wschodniej. Pr. Inst. Geol., 34, cz. 2, p. 697–711. Warszawa. 1961.
83. Mapa hydrogeologiczna regionu kurpiowskiego (współautor). PW. Warszawa. 1961.
84. Hydrogeologia czwartorzędu (współautor). W: Wystawa – czwartorzęd w pracach Instytutu Geologicznego. VI Międzynarodowy Kongres INQUA. 1961.
85. Z działalności Zakładu Hydrogeologii. [Instytut Geologiczny]. Gosp. Wodna, 21, p. 120–121, nr 3. Warszawa. 1961.
86. Szczegółowa mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 (ark. Legionowo – pierwszy z tej serii). Inst. Geol. Warszawa. 1962.
 - Tekst objaśniający do ark. Legionowo, 1963.
 - Zasolenie wód podziemnych w rejonie Pyzdr nad Wartą (współautor; maszynopis, przekroje, mapy, wykresy). 1963.
87. Graficzne sposoby przedstawiania składu chemicznego wód podziemnych. Prz. Geol., 10, p. 38–45, nr 1. Warszawa. 1962.
88. Próba określenia zasobów wód podziemnych. Prz. Geol., 10, p. 310, nr 6. Warszawa. 1962.
89. Uwagi o niektórych wartościach podawanych w dokumentacjach hydrogeologicznych. Prz. Geol., 10, p. 537–538, nr 10. Warszawa. 1962.
90. Metoda sporządzania Przeglądowej Mapy Hydrogeologicznej Polski. Kwart. Geol., 6, p. 361–371, nr 2. Warszawa. 1962.
91. Przeglądowa Mapa Hydrogeologiczna w skali 1:300 000, ark. Zbąszyń (współautor). Kwart. Geol., 6, p. 420–421, nr 2. Warszawa. 1962.
92. Monograficzne opracowania hydrogeologiczne dla powiatów województwa szczecińskiego: Gryfice (1961), Łobez (1962), Goleniów (1963); współautor; maszynopisy, rękopisy map, przekrojów, wykresów. Inst. Geol. i Prez. WRN Szczecin.
93. Zasoby dyspozycyjne wybranych miast w Polsce (współautor). C.U. Gosp. Wodnej. Warszawa. 1962–1963.
94. Dyskusja nad szczegółową mapą hydrogeologiczną we Francji. Geol. za Granicą, 4, p. 30–34, nr 4. Warszawa. 1963.

95. Instytut Geologiczny. Zakład Hydrogeologii. Gosp. Wodna, **23**, p. 223–224, nr 6. Warszawa. 1963.
96. Niektóre zagadnienia z hydrogeologii Maroka. Kwart. Geol., **7**, p. 519–520, nr 3. Warszawa. 1963.
97. Notatki hydrogeologiczne z Maroka. Prz. Geol., **11**, p. 113–116, nr 2. Warszawa. 1963.
98. Sympozjum Gospodarki Wodnej. Prz. Geol., **11**, p. 301–302, nr 6. Warszawa. 1963.
99. Ujęcie wód spod dna rzeki. Prz. Geol., **11**, p. 3-cia i 4-ta okładki, nr 8. Warszawa. 1963.
100. Zaopatrzenie w wodę Holandii. Prz. Geol., **11**, p. 4-ta okładki, nr 8. Warszawa. 1963.
101. Problematyka wód podziemnych w „Dekadzie Hydrologicznej” [1965–1974 r.]. Prz. Geol., **11**, p. 438–439, nr 9. Warszawa. 1963.
102. Wielojęzyczna terminologia hydrogeologiczna I–VI (współautor). Prz. Geol., **11**, p. 240–241, nr 5; p. 296, nr 6; p. 362, nr 7; p. 398–399, nr 8; p. 435–436, nr 9; p. 496, nr 11. Warszawa. 1963.
103. Wody podziemne jako jeden z czynników kształtujących klimat lokalny. Wiad. Uzdraw., p. 32–36. Poznań. 1963.
104. Archeologiczne ślady położenia zwierciadła wód gruntowych. Gosp. Wodna, **24**, p. 65–66, nr 2. Warszawa. 1964.
105. Działalność Instytutu Geologicznego w zakresie badań hydrogeologicznych. Prz. Geol., **12**, p. 70–74, nr 2. Warszawa. 1964.
106. Polacy w górnictwie marokańskim. Prz. Geol., **12**, p. 155–157, nr 3. Warszawa. 1964.
107. III Konferencja Balneotechniczna „Uzdrowiska Pomorza”. Prz. Geol., **12**, p. 166, nr 3. Warszawa. 1964.
108. Kwasowanie otworów hydrogeologicznych. Prz. Geol., **12**, p. 192–193, nr 4. Warszawa. 1964.
109. Geologia na Uniwersytecie w Moguncji. Prz. Geol., **12**, p. 357, nr 7/8. Warszawa. 1964.
110. Terminologia hydrogeologiczna VII–VIII (współautor). Prz. Geol., **12**, p. 115, nr 2; p. 396, nr 9. Warszawa. 1964.
111. Niebieskie źródła w Tomaszowie Maz. (współautor; maszynopis). Warszawa. 1964.
112. Wody mineralne województwa szczecińskiego i perspektywy ich wykorzystania. Prz. Zach.-Pom., nr 4, p. 65–85. 1964.
113. Rola wód gruntowych. W: Warunki zdrowotne w planowaniu miast. Mater. Konf. Płock XI 1961. Inst. Urban. i Arch. Warszawa. 1964.
114. Hydrogeologiczne badania regionalne w Maroku. Geol. za Granicą, **6**: cz. 1, p. 81–93, nr 2; cz. 2, p. 103–112, nr 3; cz. 3, p. 82–89, nr 4. Warszawa. 1965.
115. Opracowanie hydrogeologiczne miasta Szczecina (współautor). Prez. WRN w Szczecinie. 1965.
116. Terminologia hydrogeologiczna IX (współautor). Prz. Geol., **13**, p. 44, nr 1. Warszawa. 1965.
117. VI Ogólnopolski Zjazd Balneologiczny. Prz. Geol., **13**, p. 140, nr 3. Warszawa. 1965.
118. Perspektywy balneologiczne Łodzi. Prz. Geol., **13**, p. 350, nr 8. Warszawa. 1965.
119. Mapa poziomów wód podziemnych Francji. Prz. Geol., **13**, p. 402–403, nr 9. Warszawa. 1965.
120. Główne kierunki badań hydrogeologicznych w niektórych krajach dawnej Afryki Francuskiej. Prz. Geol., **13**, p. 3-cia i 4-ta okładki, nr 9. Warszawa. 1965.
121. W sprawie interpretacji szczegółowych map hydrogeologicznych. Gosp. Wodna, **25**, p. 461–462, nr 12. Warszawa. 1965.
122. Zasady określania zasobów wód podziemnych na przykładzie wybranych regionów Polski. Mater. Konf. Nauk-Tech. XII 1965, z. 2, p. 15–19. NOT. Kom. Gosp. Wodnej. 1965.
123. Hydrogeologia. W: Informator geologa, p. 359–398. Wyd. Geol. Warszawa. 1965.
124. Z zagadnień gospodarki wodnej w prowincji Rheinland-Pfalz w Niemieckiej Republice Federalnej. Geol. za Granicą, **7**, p. 73–75, nr 1. Warszawa. 1966.
125. Kartografia hydrogeologiczna w Czechosłowacji. Geol. za Granicą, **7**, p. 74–76, nr 3. Warszawa. 1966.
126. Pierwszy arkusz szczegółowej mapy hydrogeologicznej Francji w skali 1:50 000 (ark. Douai XXV-6). Geol. za Granicą, **7**, p. 94–96, nr 4. Warszawa. 1966.
127. VII Kongres Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów. Prz. Geol., **14**, p. 35–38, nr 1. Warszawa. 1966.

128. Terminologia hydrogeologiczna X (współautor). *Prz. Geol.*, **14**, p. 415–416, nr 9. Warszawa. 1966.
129. Podziemne odprowadzenie ścieków mineralnych. *Prz. Geol.*, **14**, p. 540–542, nr 12. Warszawa. 1966.
130. Opracowanie prognozy rozwoju nauki polskiej w zakresie zachowania i pomnażania zasobów wody dyspozycyjnej przez retencjonowanie wody w wodozbiorach podziemnych (maszynopis). Kom. Gosp. Wodnej i Sur. PAN. 1966.
131. Geografia medyczna – opracowanie zeszytu *Prz. Zagr. Liter. Geogr.*, nr 3/4. (Wybór pozycji. komentarz, wprowadzenie red.). Inst. Geogr. PAN. Warszawa. 1966.
132. Czy Warszawa jest bogata w wodę? *Życie Warszawy*, nr 25. 1966.
133. Podstawy geologiczno-lekarskiej oceny wód mineralnych. *Wiad. Uzdrow.*, nr 2/4, p. 465–472. Warszawa. 1966.
134. Warunki hydrogeologiczne Wyspy Wolin (współautor). *Z badań hydrogeol. w Polsce*, **2**, p. 5–23. Warszawa. 1966.
135. O występowaniu litu w wodach podziemnych (współautor). *Rudy Met. Nieżel.*, **12**, p. 485–488, nr 9. Katowice. 1967.
136. Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych. *Prz. Geol.*, **15**, p. 55, nr 1. Warszawa. 1967.
137. Kongres AIH. *Prz. Geol.*, **15**, p. 306, nr 6. Warszawa. 1967.
138. Prace nad metodyką ustalania zasobów wód podziemnych w Czechosłowacji. *Prz. Geol.*, **15**, p. 380–382, nr 8. Warszawa. 1967.
139. Pojęcia określające zmienność hydrochemiczną. *Prz. Geol.*, **15**, p. 419, nr 9. Warszawa. 1967.
140. Problematyka hydrogeologiczna na XXIII Międzynarodowym Kongresie Geologicznym w Pradze – 1968 r. *Prz. Geol.*, **15**, p. 481, nr 10. Warszawa. 1967.
141. Hydrogeologia województwa olsztyńskiego. *Prz. Geol.*, **15**, p. 567–568, nr 12. Warszawa. 1967.
142. Mapa hydrogeologiczna województwa olsztyńskiego (współautor). Oprac. WRN w Olsztynie. 1967.
143. Z dyskusji o Międzynarodowej Mapie Hydrogeologicznej Europy. *Gosp. Wodna*, **27**, p. 460–461, nr 12. Warszawa. 1967.
144. Przeglądowa Mapa Hydrogeologiczna Polski 1:300 000. Wyd. A i B. 9 ark., objaśn. 4 tomy (współautor). 1957–1967.
145. Sur les méthodes de presentation des ressources en eaux sur les cartes hydrogéologiques. AIH Kongres 1965. Memoires. Hannover. 1967.
146. Miejska Komisja Geologiczna w Warszawie. *Prz. Geol.*, **16**, p. 4-ta okładki, nr 1. Warszawa. 1968.
147. VIII Kongres Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów. *Prz. Geol.*, **16**, p. 193–197, nr 4. Warszawa. 1968.
148. „Głębokościowe” mapy hydrochemiczne. *Prz. Geol.*, **16**, p. 293, nr 6. Warszawa. 1968.
149. Hydrogeologiczna Mapa Czechosłowacji. *Prz. Geol.*, **16**, p. 357–358, nr 7. Warszawa. 1968.
150. C.K. VII Ogólnopolski Zjazd Balneoklimatyczny. *Prz. Geol.*, **16**, p. 491, nr 10. Warszawa. 1968.
151. Problematyka hydrogeologiczna na XXIII Międzynarodowym Kongresie Geologicznym. *Prz. Geol.*, **16**, p. 461–463, nr 10. Warszawa. 1968.
152. Karta dokumentacyjna otworu hydrogeologicznego w Turcji. *Tech. Poszuk.*, **7**, p. 56 – s. 3-cia okładki, nr 28. Warszawa. 1968.
153. Współpraca międzynarodowa w zakresie kartografii hydrogeologicznej. *Gosp. Wodna*, **28**, p. 271–272, nr 7. Warszawa. 1968.
154. Z badań hydrogeologicznych na terenie Lotaryngii. *Geol. za Granicą*, **9**, p. 76–79, nr 1. Warszawa. 1968.
155. Turecki Instytut Badań i Poszukiwań Złóż Mineralnych. *Geol. za Granicą*, **9**, p. 84–88, nr 3. Warszawa. 1968.
156. Notatki hydrogeologiczne z Bułgarii. *Geol. za Granicą*, **9**, p. 106–109, nr 4. Warszawa. 1968.
157. Mapy hydrogeologiczne w Polsce i praktyczne ich zastosowanie. *Mater. II Nauk.-Tech. Konf.: Hydrogeologia i geologia inżynierska – Gdańsk V 1968*, p. 53–64. Warszawa. 1968.
158. Mapa hydrogeologiczna Polski ark. Radom 1:200 000 (pierwsza wersja oprac.). Warszawa. 1968.
159. Mapy hydrogeologiczne Polski (praca habilitacyjna z rękop., oprac. Hydrogeologicznej mapy Polski 1:1 000 000). Warszawa. 1969.

160. Badania wód mineralnych w ZSRR (współautor). *Prz. Geol.*, **17**, p. 201–205, nr 4. Warszawa. 1969.
161. Problematyka wodna Wielkopolski. *Prz. Geol.*, **17**, p. 641, nr 12. Warszawa. 1969.
162. Kartografia hydrogeologiczna na wystawie Międzynarodowego Kongresu Geologicznego w Pradze. *Tech. Poszuk.*, **8**, p. 79–81, nr 31–32. Warszawa. 1969.
163. Projekt ujęcia hydrogeologicznej mapy Polski 1:200 000. *Kwart. Geol.*, **13**, p. 913–915, nr 4. Warszawa. 1969.
164. Pierwszy arkusz szczegółowej mapy hydrogeologicznej Francji w skali 1:50 000 Ark. Douai XX-6 (c.d.). *Geol. za Granicą*, **10**, p. 82–86, nr 1. Warszawa. 1969.
165. Kilka uwag o Instytucie Geologicznym w Grecji. *Geol. za Granicą*, **10**, p. 35–37, nr 2. Warszawa. 1969.
166. Stan poszukiwań wód mineralnych w Sudetach (maszynopis). 1969.
167. Mapa hydrogeologiczna Polski 1:1 000 000 (2 pl. rękop.). 1970.
168. Mapa hydrochemiczna – Wody mineralne (współautor). W: *Atlas mineralogiczny Polski 1:200 000*, p. 13–14. Warszawa. 1970.
169. *Mineralogenic atlas of Poland* (współautor). 1970.
170. Wody mineralne. *Biul. Inst. Geol.*, **251**, p. 746–757. Warszawa. 1970.
171. W sprawie „Jurajskich solanek termalnych Polski północnej i zachodniej” – krytycznie. *Kwart. Geol.*, **14**, p. 209–211, nr 1. Warszawa. 1970.
172. Naukowy Komitet dla badań wód COWAR. *Prz. Geol.*, **18**, p. 476–477, nr 10. Warszawa. 1970.
173. Woda w życiu Ziemi. *Wyd. Geol.* Warszawa. 1970.
174. Ocena zmian jakim podlegają komponenty środowiska przyrodniczego – wody podziemne (maszynopis). *Inst. Geogr. PAN.* Warszawa. 1970.
175. Mapa wód mineralnych Polski 1:1 000 000 (współautor). 4 pl. zest. Warszawa. 1971.
176. Szczegółowa mapa hydrogeologiczna Polski, ark. Koszalin 1:50 000 (współautor). Warszawa. 1971.
177. Międzynarodowe Sympozjum poświęcone ochronie przyrody i zasobów naturalnych. *Prz. Geol.*, **19**, p. 114, nr 2. Warszawa. 1971.
178. Problematyka wodna regionu gdańskiego. *Prz. Geol.*, **19**, p. 272 – s. 3-cia okładki, nr 5. Warszawa. 1971.
179. Kadrowy aspekt rozwoju hydrogeologii. *Prz. Geol.*, **19**, p. 351–353, nr 7. Warszawa. 1971.
180. Reliktowość wód Karpat i Przedgórze (współautor). *Kwart. Geol.*, **15**, p. 465–472, nr 2. Warszawa. 1971.
181. Służba hydrogeologiczna we Francji. *Geol. za Granicą*, **12**, p. 104–107, nr 1. Warszawa. 1971.
182. Kartografia geologiczno-inżynierska w Maroku. *Geol. za Granicą*, **12**, p. 122–128, nr 3/4. Warszawa. 1971.
183. *Prace Międzynarodowej Dekady Hydrologicznej w zakresie wód podziemnych*. *Wiad. Służ. Hydrol. i Meteorol.*, **7**, p. 47–49, nr 4. Warszawa. 1971.
184. Studium w zakresie rozpoznania wód podziemnych Warszawskiego Zespołu Miejskiego i perspektyw optymalnego ich wykorzystania. *Pr. i Mat. Tech.-Ekon. Rady Nauk. m.st. Warszawy. Sekc. 4*, nr 47. Warszawa. 1971.
185. Ogólnopolska Konferencja Hydrograficzna. *Prz. Geol.*, **20**, p. 176–177, nr 3. Warszawa. 1972.
186. Hydrogeologiczna interpretacja wyników obserwacji wahań zwierciadła wód podziemnych. *Prz. Geol.*, **20**, p. 403–405, nr 8–9. Warszawa. 1972.
187. VIII Ogólnopolski Zjazd Balneoklimatyczny. *Prz. Geol.*, **20**, p. 545–546, nr 11. Warszawa. 1972.
188. Mapa odpływu podziemnego Europy środkowej i wschodniej. *Wiad. Służ. Hydrol. i Meteorol.*, **8**, p. 110–113, nr 3–4. Warszawa. 1972.
189. *Hydrologia wód podziemnych (II Kongres Nauki Polskiej)*. *Gosp. Wodna*, **32**, p. 369–374, nr 10/11. Warszawa. 1972.
190. Instrukcja w sprawie sporządzania i wydania Mapy hydrogeologicznej Polski 1:200 000. *Instrukcje i metody badań geologicznych*, z. 21. Warszawa. 1972.
191. Opinia hydrogeologiczna dotycząca wpływu projektowanej eksploatacji kruszywa ze złoża „Sobolewo” k/Suwałk na warunki ochrony rzeki Czarna Hańcza i Jez. Wigry (maszynopis). *Min. Leśn. i Przem. Drzewn.* 1972.

192. Międzynarodowa Asocjacja Hydrogeologiczna. Biul. Inst. Geol., **257**, p. 317–321. Warszawa. 1972.
193. Mapy hydrogeologiczne. Biul. Inst. Geol., **257**, p. 371–374. Warszawa. 1972.
194. Odra od źródeł do Bałtyku (współautor). Przewodnik geologiczno-krajoznawczy. p. 5–35; 333–489. Wyd. Geol. Warszawa. 1972.
195. Rozwój Wszeczwiązkowego Naukowo-Badawczego Instytutu Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej (VSEGINGEO). Geol. za Granicą, **13**, p. 124–126. nr 1–4. Warszawa. 1972.
196. Zagrożenie zasobów wód podziemnych w Polsce na tle warunków hydrogeologicznych. Mapa 1:1 000 000 (maszynopis). Inst. Geogr. PAN Komitet „Człowiek a środowisko”. 1972.
197. Badania hydrogeologiczne osadów czwartorzędu. W: Metodyka badań osadów czwartorzędowych. p. 565–586. Wyd. Geol. Warszawa. 1973.
198. Seminarium Lubuskie. Prz. Geol., **21**, p. 116 – s. 3-cia okładki, nr 2. Warszawa. 1973.
199. Ochrona środowiska człowieka w łódzkiej aglomeracji miejskiej. Prz. Geol., **21**, p. 358–359. nr 6. Warszawa. 1973.
200. Infiltracyjne ujęcie wody. Prz. Geol., **21**, p. 619–620, nr 11. Warszawa. 1973.
201. Prognozowanie jakości wody z ujęć infiltracyjnych. Bud. Wodne i Inż. Sanit., **20**, p. 3–16. cz. 3. Warszawa. 1973.
202. Ochrona sanitarna oraz prognozowanie jakości wody dla ujęć infiltracyjnych – referat programowo-generalny. Bud. Wodne i Inż. Sanit., **20**, p. 55–70. cz. 4. Warszawa. 1973.
203. Krajowy Urząd Geologiczny w północnej Nadrenii-Westfalii. Geol. za Granicą, **14**, p. 72–75. nr 1–2. Warszawa. 1973.
204. Opinia w sprawie wpływu zmian położenia zwierciadła wód gruntowych na zbiorowiska leśne Wolińskiego Parku Narodowego (maszynopis). 1973.
205. II Sesja Grupy Roboczej MDH do badań wód podziemnych. Wiad. Służ. Hydrol. i Meteorol., **9**, p. 104–106. nr 2–3. Warszawa. 1973.
206. Wody podziemne rejonu Olsztyna (współautor). Opr. WRN w Olsztynie. 1973.
207. Wody mineralne województwa zielonogórskiego na tle kraju. Lub. Tow. Nauk. Zielona Góra. 1973.
208. O ochronie środowiska – bez emocji. Prz. Geol., **22**, p. 108–109. nr 2–3. Warszawa. 1974.
209. Badania wód podziemnych w ramach Dekady Hydrologicznej. Biul. Pol. Kom. do Spraw UNESCO, **2**, p. 31–32. Warszawa. 1974.
210. Działalność Międzynarodowej Komisji Geologicznej Świata w latach 1970–1974 (współautor). Kwart. Geol., **18**, p. 671–683. nr 4. Warszawa. 1974.
211. Hydrogeologiczne podstawy zdrojownictwa w Maroku. Geol. za Granicą, **15**, p. 86–92. nr 1–2. Warszawa. 1974.
212. Notatki hydrogeologiczne z przejazdu przez Szwajcarię. Geol. za Granicą, **15**, p. 72–78. nr 3–4. Warszawa. 1974.
213. Est-ce que les cartes hydrogéologiques régulières doivent présenter les ressources en eau souterraine? Ass. Intern. Hydrogeol. Mem., **10**, p. 296–297. I Communications-Congres de Montpellier. 1974.
214. Eaux medicinales. Guide „Ground-Water Studies” w dziale – Jakość wód podziemnych. UNESCO. 1974.
215. Geologiczne kryteria rejonizacji wysypisk odpadów stałych na przykładzie Warszawy. Gaz Woda i Tech. Sanit., **10**, p. 328–331. Warszawa. 1974. (Szerszy tekst z mapą W: Tech.-Ekon. Rada Nauk. m.st. Warszawy, 1973).
216. Zagrożenie wód podziemnych. Aura, **7**, p. 15–16. Warszawa. 1974.
217. Mapa hydrogeologiczna Polski 1:1 500 000 (do Mapy hydrogeologicznej Europy 1:1 500 000). Komisja Mapy Geologicznej Świata, Międzynarodowa Asocjacja Hydrogeologów UNESCO oraz red. arkusza poza Polską. ZSRR i CSRS. 1975.
218. Mapa odpływu podziemnego Polski 1:1 500 000 do Mapy hydrogeologicznej Europy Środkowej i Wschodniej w skali 1:1 500 000. Inst. Geol., Inst. Meteor. i Gosp. Wodnej. 1975.
219. Mapy zagrożenia wód podziemnych przez zanieczyszczenie. Prz. Geol., **23**, p. 24–26. nr 1. Warszawa. 1975.

220. Wystawa z okazji konferencji zamykającej Międzynarodową Dekadę Hydrologiczną 1965–1974. *Prz. Geol.*, **23**, p. 149–150, nr 3. Warszawa. 1975.
221. X Międzynarodowy Kongres Hydrogeologiczny. *Prz. Geol.*, **23**, p. 306–311, nr 6. Warszawa. 1975.
222. XIII Ogólnopolski Zjazd Polskiego Towarzystwa Geograficznego. *Prz. Geol.*, **23**, p. 3-cia–4-ta okładki, nr 10. Warszawa. 1975.
223. Międzynarodowy program hydrogeologiczny. *Prz. Geol.*, **23**, p. 573–574, nr 11. Warszawa. 1975.
224. Notatki hydrogeologiczne z Hiszpanii. *Prz. Geol.*, **23**, p. 559–561, nr 11. Warszawa. 1975.
225. Problematyka hydrogeologiczna na Sesji Komisji Mapy Geologicznej Świata. (Paryż, kwiecień 1974 r.). *Prz. Geol.*, **20**, p. 56–58, nr 1. Warszawa. 1975.
226. Przejawy wód podziemnych w strefie skarpy warszawskiej – stan aktualny, tendencje zmian, możliwości wykorzystania (współautor). *Tech.-Ekon. Rada Nauk. m.st. Warszawy*. 1975.
227. Hydrogeologia. W: Wyniki naukowe XXIV Sesji Międzynarodowego Kongresu Geologicznego Montreal – 1972. *Biul. Inst. Geol.*, **294**, p. 241–244. Warszawa. 1976.
228. Międzynarodowa Asocjacja Hydrogeologów (IAH). W: Wyniki naukowe XXIV Sesji Międzynarodowego Kongresu Geologicznego Montreal – 1972. *Biul. Inst. Geol.*, **294**, p. 355–356. Warszawa. 1976.
229. Procesy osiadania gruntów. *Prz. Geol.*, **24**, p. 26–27, nr 1. Warszawa. 1976.
230. Problematyka nawadniania w obszarach suchych. *Prz. Geol.*, **24**, p. 110, nr 2. Warszawa. 1976.
231. Z organizacji służby geologicznej w RFN. *Prz. Geol.*, **24**, p. 507–508, nr 8. Warszawa. 1976.
232. Charakter wód mineralnych w przystropowej strefie ich występowania na obszarze Polski północno-wschodniej (współautor). *Kwart. Geol.*, **21**, p. 345–351, nr 2. Warszawa. 1977.
233. Mapa hydrochemiczna Niżu Środkowoeuropejskiego na obszarze NRD i Polski (współautor). *Kwart. Geol.*, **21**, p. 611–617, nr 3. Warszawa. 1977.
234. Mapa hydrochemiczna Niżu Środkowoeuropejskiego na obszarze NRD i Polski 1:1 000 000 (współautor). 1977.
235. Studies on underground run-off in Poland (współautor). *J. Hydrol. Sci.*, **4**, p. 117–126, nr 2. 1977.
236. Zagadnienie głębszych wód podziemnych w małych zlewniach. W: Zasoby wodne w małych zlewniach. Ocena i gospodarowanie. Seminarium 30.V.–1.VI.1977 r. *Falenty. Kom. Gosp. Wodnej PAN. Sekcja Hydrol. Inst. Melioracji i Użytków Zielonych (maszynopis powielany)*, p. 126–140. 1977.
237. La basse-plaine de la Pologne et des Sudetes occidentaux. W: Notice explicative. Feuille C4 (Berlin). Mapa hydrogeologiczna Europy 1:1 500 000, p. 84–87. Hannover. 1977.
238. Notatki hydrogeologiczne ze Szwecji. *Prz. Geol.*, **25**, p. 33–37, nr 1. Warszawa. 1977.
239. Z prac Międzynarodowego Programu Hydrogeologicznego. *Prz. Geol.*, **25**, p. 224, nr 4. Warszawa. 1977.
240. Z działalności IAHS. *Prz. Geol.*, **25**, p. 408 – s. 3-cia okładki, nr 7. Warszawa. 1977.
241. Zasoby wodne w małych zlewniach. *Prz. Geol.*, **25**, p. 541, nr 10. Warszawa. 1977.
242. Wody w górnictwie i robotach podziemnych SIAMOS 1978. *Prz. Geol.*, **25**, p. 3-cia okładki, nr 12. Warszawa. 1977.
243. Przegląd wydobycia surowców mineralnych w krajach Afryki. *Biul. Inf. Geol. Geof. Ekon. Tech.*, **2**, p. 16–26, nr 1. Warszawa. 1978.
244. Mapa odpływu podziemnego Polski (współautor). *Gosp. Wodna*, **38**, p. 69–72, nr 3. Warszawa. 1978.
245. Konferencje w sprawie osiadania gruntów. *Prz. Geol.*, **26**, p. 334, nr 5. Warszawa. 1978.
246. Z działalności IAHS. *Prz. Geol.*, **26**, p. 336 – s. 3-cia okładki, nr 5. Warszawa. 1978.
247. Sposób pozyskania pionowej zmienności hydrochemicznej na mapach. *Prz. Geol.*, **26**, p. 708–710, nr 12. Warszawa. 1978.
248. Światowa Mapa Gleb. *Prz. Geol.*, **26**, p. 724, nr 12. Warszawa. 1978.
249. Hydrochemical Map of the Zechstein Basin in Poland and German Democratic Republic (współautor). *Intern. Symp. Hydrogeochemistry of Mineralized Waters*, p. 49–52. *Wyd. Geol. Warszawa*, 1978.

250. Hydrogeochemistry of mineralized waters. Conference of Cieplce Spa (Poland) 1978. Proceedings. Intern. Ass. Hydrogeol. List of Participants. 1979.
251. Parki narodowe wobec naporu urbanizacyjnego. *Chrońmy przyrodę ojczystą*, **35**, p. 5–14, nr 1. Warszawa. 1979.
252. Podstawy hydrogeologicznego doboru terenów pod wysypiska. PZliT Sanit. Seminarium, nr 242, p. 44–62. Lublin. 1979.
253. Wykorzystanie wód podziemnych i powierzchniowych w gospodarce komunalnej. PZliT Sanit. Sesja XII, nr 321, p. 22–35. 1979.
254. Zanieczyszczenie i ochrona wodonosców. *Prz. Geol.*, **27**, p. 65, nr 1. Warszawa. 1979.
255. Współdziaływanie wód powierzchniowych i podziemnych. *Prz. Geol.*, **27**, p. 457, nr 8. Warszawa. 1979.
256. Postęp prac nad międzynarodową mapą hydrogeologiczną Europy w skali 1:1 500 000. *Prz. Geol.*, **27**, p. 516–518, nr 9. Warszawa. 1979.
257. Problematyka osiadania gruntów. *Prz. Geol.*, **27**, p. 589, nr 10. Warszawa. 1979.
258. Les eaux minérales. W: *La géologie et les gîtes minéraux en Pologne*. Biul. Inst. Geol., **251**. Warszawa. 1980.
259. Prognozowanie zmian warunków hydrogeologicznych w zależności od czynników przekształcających i degradujących środowisko przyrodnicze. *Tow. Urb. Pol. Sekcja Fizjogr. Mat.*, **99**, p. 102–117. Warszawa. 1980.
260. Zasoby geotermiczne we Francji. *Biul. Inf. Geol. Geof. Ekon. Tech.*, **2**, p. 7–11. Warszawa. 1980.
261. Międzynarodowe sympozjum na temat jakości wód podziemnych. *Prz. Geol.*, **28**, p. 320–321, nr 5. Warszawa. 1980.
262. Komisja Map Hydrogeologicznych IAH. *Prz. Geol.*, **28**, p. 655–656, nr 11. Warszawa. 1980.
263. Międzynarodowa Asocjacja Geologii Inżynierskiej. *Prz. Geol.*, **28**, p. 656, nr 11. Warszawa. 1980.
264. Korzystne i ujemne przejawy występowania wód mineralnych. *Czas. Geogr.*, **51**, p. 433–442, nr 4. Warszawa. 1980.
265. Arkusz D4 (Warszawa) Międzynarodowej mapy hydrogeologicznej Europy 1:1 500 000 (oprac. i red. ark.) Wyd. w jęz. ang., niem., ros. 1981.
266. Charakterystyka warunków hydrogeologicznych (w Polsce). *Podst. Probl. Współcz. Tech.-Gosp. Wodnej (maszynopis)*. 1981.
267. Część opisowa do Mapy odpływu podziemnego Europy Środkowej i Wschodniej 1:1 500 000 (dla kilku regionów z obszaru PRL i ZSRR). Hannover. 1981.
268. Problem wykorzystania wód podziemnych w województwie stołecznym warszawskim na tle warunków hydrogeologicznych. *Tech.-Ekon. Rada Nauk. m.st. Warszawy*. 1981.
269. Nowa kadencja Państwowej Rady Ochrony Przyrody. *Prz. Geol.*, **29**, p. 52 – s. 3-cia okładki, nr 1. Warszawa. 1981.
270. Problematyka hydrogeologiczna na 26 Międzynarodowym Kongresie Geologicznym. *Prz. Geol.*, **29**, p. 302–306, nr 6. Warszawa. 1981.
271. Francuskie Zrzeszenie Geologów. *Prz. Geol.*, **29**, p. 384 – s. 3-cia okładki, nr 7. Warszawa. 1981.
272. Hydrogeologia na XII Kongresie Asocjacji Karpacko-Bałkańskiej. *Prz. Geol.*, **30**, p. 3–4 okładki, nr 6. Warszawa. 1982.
273. XX Kongres Międzynarodowej Asocjacji Badań Hydraulicznych. *Prz. Geol.*, **30**, p. 447, nr 8. Warszawa. 1982.
274. Wody podziemne a człowiek (znaczenie wód podziemnych dla gospodarki). *Prz. Geol.*, **30**, p. 447, nr 8. Warszawa. 1982.
275. Kontrola jakości wód. *Prz. Geol.*, **30**, p. 567, nr 10. Warszawa. 1982.
276. Osiadanie gruntów. *Prz. Geol.*, **31**, p. 136, nr 2. Warszawa. 1983.
277. Badanie systemów wód podziemnych. *Prz. Geol.*, **31**, p. 197, nr 3. Warszawa. 1983.
278. XVI Kongres IAH. *Prz. Geol.*, **31**, p. 197, nr 3. Warszawa. 1983.
279. Ocena stopnia rozpoznania hydrogeologicznego. *Prz. Geol.*, **31**, p. 542–544, nr 10. Warszawa. 1983.
280. Afrykańskie problemy wodne. *Prz. Geol.*, **31**, p. 3–4 okładki, nr 10. Warszawa. 1983.

281. 60 lat Międzynarodowej Asocjacji Nauk Hydrologicznych. *Prz. Geol.*, **31**, p. 626, nr 11. Warszawa. 1983.
282. Zasoby wodne dla wsi. *Prz. Geol.*, **31**, p. 4-ta okładki, nr 11. Warszawa. 1983.
283. Nowa wersja podziału hydrogeologicznego Polski. *Kwart. Geol.*, **27**, p. 365–372, nr 2. Warszawa. 1983.
284. Imprezy naukowe Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów. *Prz. Geol.*, **32**, p. 116, nr 2. Warszawa. 1984.
285. Woda w 2000 roku. *Prz. Geol.*, **32**, p. 116, nr 2. Warszawa. 1984.
286. Wody podziemne obszarów krystalicznych. *Prz. Geol.*, **32**, p. 120–121, nr 2. Warszawa. 1984.
287. Kartografia hydrogeologiczna na sympozjum w Koblencji. *Prz. Geol.*, **32**, p. 179–180, nr 3. Warszawa. 1984.
288. Podobieństwo głębokich wód mineralnych w południkowym przekroju przez Polskę (współautor). *Prz. Geol.*, **32**, p. 280–285, nr 5. Warszawa. 1984.
289. Zagadnienia wodne w planie UNESCO. *Prz. Geol.*, **32**, p. 308, nr 5. Warszawa. 1984.
290. Międzynarodowe Sympozjum IAHS. *Prz. Geol.*, **32**, p. 667, nr 12. Warszawa. 1984.
291. Zagadnienia wód podziemnych w atlasach dla celów planowania w RFN. *Prz. Geol.*, **32**, p. 667–668, nr 12. Warszawa. 1984.
292. Podstawy zautomatyzowanego systemu wód podziemnych (Zieleny pod Moskwą, 6–11 VI 1983 r.). *Prz. Geol.*, **29**, p. 386–388, z. 3. Warszawa. 1984.
293. Zagadnienie ochrony wód podziemnych na mapach hydrogeologicznych. *Prz. Geol.*, **29**, p. 503–508, z. 4. Warszawa. 1984.
294. Vyravnivanie chimičeskich svojstv mineral'nych vod s glubinoj v meridional'nom profile čerez Pol'šu (współautor). W: 27 Meždunarodnyj geologičeskij kongress. Tezisy. Moskwa 4–14.08.1984, 7, sec. 13–16. (Mat. Konf.) poz. 142, p. 436–437. Moskwa. 1984.
295. Regularities of formation and principles of mapping of ground water discharge in the area of Central and Eastern Europe (współautor). W: 27 Meždunarodnyj geologičeskij kongress. Tezisy. Moskwa 4–14.08.1984, 7, sec. 13–16. (Mat. Konf.) poz. 142, p. 432. Moskwa. 1984.
296. Hydrogeologia na XXVII Międzynarodowym Kongresie Geologicznym. Moskwa 1984. *Prz. Geol.*, **33**, p. 15–18, nr 1. Warszawa. 1985.
297. Działalność Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe (RFN). *Prz. Geol.*, **33**, p. 248–249, nr 4. Warszawa. 1985.
298. Mapa odpływu podziemnego Europy środkowej i wschodniej. *Prz. Geol.*, **33**, p. 352–354, nr 6. Warszawa. 1985.
299. II Naukowe Zgromadzenie Międzynarodowej Asocjacji Nauk Hydrogeologicznych (IAHS). *Prz. Geol.*, **33**, p. 4-ta okładki, nr 6. Warszawa. 1985.
300. Międzynarodowe sympozjum w dziedzinie wód podziemnych. *Prz. Geol.*, **33**, p. 422–423, nr 7. Warszawa. 1985.
301. Hydrologia 2000. *Prz. Geol.*, **33**, p. 533, nr 9. Warszawa. 1985.
302. Z działalności IAHS. *Prz. Geol.*, **33**, p. 598, nr 10. Warszawa. 1985.
303. Charakterystyka warunków hydrogeologicznych. *Podst. Probl. Współcz. Tech.*, **24**, p. 38–54. Warszawa. 1985.
304. Problem wykorzystania wód podziemnych w województwie stołecznym warszawskim na tle warunków hydrogeologicznych (współautor). Warszawa: TEREN 1984. *Tech.-Ekon. Rada Nauk. m.st. Warszawy*, **100**, sek. 4, *Tech. Sanit., Gosp. Wod. i Zdr.* 1985.
305. Mapa hydrogeologiczna w skali 1:200 000 ark. Mława (współautor). Warszawa. 1986.
306. Mapa hydrogeologiczna w skali 1:200 000 ark. Białystok (współautor). Warszawa. 1986.
307. Geologiczny aspekt kryzysu wodnego. *Problemy*, nr 6, p. 42–47. Warszawa. 1986.
308. Modelowanie wód podziemnych. *Prz. Geol.*, **34**, p. 113, nr 2. Warszawa. 1986.
309. XVIII Kongres Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów. *Prz. Geol.*, **34**, p. 391–394, nr 7. Warszawa. 1986.
310. Podatność gruntu i wody podziemnej na zanieczyszczenie. *Prz. Geol.*, **34**, p. 410–411, nr 7. Warszawa. 1986.

311. Kolejna kadencja Państwowej Rady Ochrony Przyrody. *Prz. Geol.*, **34**, p. 477–478, nr 8. Warszawa. 1986.
312. XXI Kongres Międzynarodowej Asocjacji Hydrogeologów (IAH). *Prz. Geol.*, **34**, p. 670–671, nr 11. Warszawa. 1986.
313. Mapa hydrogeologiczna w skali 1:200 000 ark. Skierniewice (współautor). Warszawa. 1987.
314. Objasnienia do Mapy hydrogeologicznej w skali 1:200 000 ark. Mława (współautor). Warszawa. 1987.
315. Objasnienia do Mapy hydrogeologicznej w skali 1:200 000 ark. Białystok (współautor). Warszawa. 1987.
316. Kongres IAH w Chinach. *Prz. Geol.*, **35**, p. 289, nr 5. Warszawa. 1987.
317. Hydrogeologia obszarów górskich. *Prz. Geol.*, **35**, p. 418, nr 7. Warszawa. 1987.
318. Hydrogeologia w środowiskach krasowych i szczelinowych. *Prz. Geol.*, **35**, p. 548, nr 10. Warszawa. 1987.
319. II Kongres Międzynarodowej Asocjacji Zasobów Wody (AIRE. IWRA). *Prz. Geol.*, **35**, p. 658, nr 12. Warszawa. 1987.
320. Objasnienia do Mapy hydrogeologicznej w skali 1:200 000 ark. Skierniewice (współautor). Warszawa. 1988.

INNE

1. Moret L. – Les sources thermominerales. *Hydrogeologie-Geochemie-Biologie* (stresz.). *Balneol. Pol.*, **2**, p. 258–260. Warszawa. 1952.
2. de Magnee I. – Contribution à l'étude de la radioactivité des argiles Belges (rec.). *Prz. Geol.*, **1**, p. 48, nr 1. Warszawa. 1953.
3. Payot R., Jaquerod A. – Distribution de la radioactivité en Suisse (rec.). *Prz. Geol.*, **2**, p. 201–202, nr 5. Warszawa. 1954.
4. Ciocârdel R. – Hidrogeologie (rec.). *Prz. Geol.*, **3**, p. 393, nr 8. Warszawa. 1955.
5. Alekin O.A. – Podstawy hydrochemii (tłum. z ros. – J. Czermiński) (rec.). *Prz. Geol.*, **4**, p. 331–332, nr 7. Warszawa. 1956.
6. Beiträge zur Hydrogeologie. Bericht über den Verlauf der Frühjahrstagung in Wiesbaden 1954 (rec.). *Prz. Geol.*, **5**, p. 238–239, nr 5. Warszawa. 1957.
7. Paver G.L., Pretorius D.A. – Report on reconnaissance hydrogeological investigations in Kharga and Dahhla Oases. Nr 4. 1954 (rec.). *Czas. Geogr.*, **28**, p. 100–101, z. 1. Warszawa. 1957.
8. Paver G.L., Pretorius D.A. – Report on reconnaissance hydrogeological investigations in the Western Desert Coastal Zone. Nr 5. 1954 (rec.). *Czas. Geogr.*, **28**, p. 99–100, z. 1. Warszawa. 1957.
9. Łuczko W.L. – O zakonie gorizontальной zonalnosti W.W. Dokuczajewa w primienienii k gruntowym wodom i o stepieni podczinienija gorizontальной zonalnosti ostalnych podziemnych wod (rec.). *Prz. Geogr.*, **29**, p. 859–861, z. 4. Warszawa. 1957.
10. Livre des rapports présenté au Congrès Mondial de Radiesthesie 1956. Locarno 1956. (rec.). *Prz. Geol.*, **6**, p. 404–406, nr 8/9. Warszawa. 1958.
11. Źródło siarczane w Malżycach (rec.). *Prz. Geol.*, **6**, p. 233, nr 5. Warszawa. 1958.
12. Tokariew N., Szczerbakow A.W. – Radiogidrogeologija (rec.). *Prz. Geol.*, **6**, p. 509–310, nr 11. Warszawa. 1958.
13. Wody gruntowe w Polsce w okresie 1945–1954 (rec.). *Prz. Geol.*, **6**, p. 464–466, nr 10. Warszawa. 1958.
14. Zýka V. – Hydrogeochemische Zonen in Mitteleuropa (rec.). *Prz. Geol.*, **6**, p. 403–404, nr 8/9. Warszawa. 1958.
15. Fourmarier P. – Hydrogeologie – introduction à l'étude des eaux destinées à l'alimentation humaine et à l'industrie (rec.). *Gosp. Wodna*, **19**, p. 510–511, nr 11–12. Warszawa. 1959.
16. Burger A. – Hydrogéologie du bassin de l'Areuse (rec.). *Prz. Geol.*, **8**, p. 233–234, nr 4. Warszawa. 1960.

17. Durete de l'eau (rec.). Prz. Geol., **8**, p. 616–617, nr 11. Warszawa. 1960.
18. Barrages et bassins de retenue (rec.). Prz. Geol., **9**, p. 338–339, nr 6. Warszawa. 1961.
19. Magyarország Vizföldtani Atlasza. 1962 (rec.). Prz. Geol., **11**, p. 532–533, nr 12. Warszawa. 1963.
20. Hydrogeologia w Geologicznym Przekumie w 1966 (rec.). Prz. Geol., **15**, p. 196, nr 4. Warszawa. 1967.
21. Mysli V., Vacl J. – Západočeska lázenska oblast (rec.). Prz. Geol., **15**, p. 98–99, nr 2. Warszawa. 1967.
22. Z biegiem Wisły (rec.). Nowe książki, nr 9, p. 565. Warszawa. 1967.
23. Margat J. – Cartographie hydrogéologique (tłum.). 1967.
24. Bericht über die Frühjahrstagung der Deutschen Geologischen Gesellschaft in Essen von 6 bis 9 Mai 1964 (rec.). Prz. Geol., **16**, p. 45–46, nr 1. Warszawa. 1968.
25. Geologie přehrad na Wltave (rec.). Prz. Geol., **16**, p. 252–253, nr 5. Warszawa. 1968.
26. Problematyka hydrogeologiczna w „Geologicznym Przekumie” w 1967 (rec.). Prz. Geol., **16**, p. 300–302, nr 6. Warszawa. 1968.
27. Pierwsza syntetyczna mapa hydrogeologiczna Grecji (rec.). Prz. Geol., **16**, p. 533, nr 11. Warszawa. 1968.
28. Frolow N.M. – Gidrogeotiermija (rec.). Prz. Geol., **17**, p. 470–472, nr 9. Warszawa. 1969.
29. Problematyka hydrogeologiczna w „Geologicznym Przekumie” w 1968 (rec.). Prz. Geol., **17**, p. 631–632, nr 12. Warszawa. 1969.
30. Delarosiére-Bouillin O., Margat J. – Zarys uproszczonej metody oceny i przedstawienia kartograficznego rozmieszczenia odpływu podziemnego i rezerw wód podziemnych (tłum.). 1969.
31. Hydrogeologiczna mapa Basenu Paryskiego (rec.). Prz. Geol., **18**, p. 156–157, nr 3. Warszawa. 1970.
32. Furon R. – Eléments de paléoclimatologie (rec.). Prz. Geol., **18**, p. 333–336, nr 3–4. Warszawa. 1973.
33. Ground-Water Studies. An international guide for Research and Practice (rec.). Wiad. Służb. Hydrol. i Meteorol., **9**, p. 89–90, nr 2–3. Warszawa. 1973.
34. Pimenta J. – Le captage des eaux souterraines (rec.). Prz. Geol., **21**, p. 610–611, nr 11. Warszawa. 1973.
35. Pierwszy arkusz Hydrogeologicznej Mapy Szwajcarii 1:100 000 (rec.). Prz. Geol., **21**, p. 674–675, nr 12. Warszawa. 1973.
36. Biuletyn Informacyjny AIH (rec.). Prz. Geol., **22**, p. 220–221, nr 5. Warszawa. 1974.
37. Tekst objaśniający do I arkusza hydrogeologicznej mapy Europy w skali 1:1 500 000 (rec.). Prz. Geol., **23**, p. 139–140, nr 3. Warszawa. 1975.
38. Heierli H. – Geologische Wanderungen in der Schweiz (rec.). Prz. Geol., **23**, p. 457–458, nr 9. Warszawa. 1975.
39. Mapa wód mineralnych i termalnych Francji (rec.). Prz. Geol., **23**, p. 508–509, nr 10. Warszawa. 1975.
40. Zeitschrift d. Deutschen Geologischen Gesellschaft (rec.). Prz. Geol., **23**, p. 625–626, nr 12. Warszawa. 1975.
41. Schwarzbach M. – Das Klima der Vorzeit. Eine Einführung in die Paläoklimatologie (rec.). Prz. Geol., **20**, p. 264, z. 3. Warszawa. 1975.
42. Baszkow E.A., Surikow C.N. – Gidrotiermy Tichookieńskiego segmenta Ziemi (rec.). Prz. Geol., **24**, p. 103, nr 2. Warszawa. 1976.
43. Arkusz hydrogeologicznej Mapy Włoch w skali 1:50 000 (rec.). Prz. Geol., **24**, p. 291–292, nr 5. Warszawa. 1976.
44. II arkusz hydrogeologicznej mapy Europy w skali 1:500 000 (rec.). Prz. Geol., **24**, p. 617–618, nr 10. Warszawa. 1976.
45. Aleksandrowicz Z., Drzał M., Kozłowski S. – Katalog rezerwatów i pomników przyrody nieożywionej w Polsce (rec.). Prz. Geol., **24**, p. 667–668, nr 11. Warszawa. 1976.
46. Węclawik S. – Przewodnik – Informator – Wysowa Źródł (rec.). Prz. Geol., **24**, p. 724–728, nr 12. Warszawa. 1976.
47. Carle W. – Die Mineral- und Thermalwasser von Mitteleuropa (rec.). Prz. Geol., **21**, p. 155–158, z. 2. Warszawa. 1976.

48. Konopliancev A.A., Siemienov S.M. – Prognoz i kartirovanije režima gruntovykh vod (rec.). J. Hydrol. Sc., **3**, p. 151–153, nr 3–4. Warszawa. 1976.
49. Cole J.A. (red.). – Groundwater pollution in Europe (rec.). Gosp. Wodna, **37**, p. 2 i 3-cia okładki, nr 4. Warszawa. 1977.
50. Bogomołow G.W. – Hidrogeologia s osnovami inżyniernej geologii (rec.). Gosp. Wodna, **37**, p. 224–3-cia okładki, nr 7. Warszawa. 1977.
51. Zeitschrift d. Deutschen Geologischen Gesellschaft (rec.). Prz. Geol., **25**, p. 100–101, nr 2. Warszawa. 1977.
52. Burger A., Dubertret L. (red.). – Hydrogeology of Karstic Terrains (rec.). Prz. Geol., **25**, p. 214–215, nr 4. Warszawa. 1977.
53. Zýka V. – Etopove prvky v pitnych vodach a zhoubne novotvary (rec.). Prz. Geol., **25**, p. 400–401, nr 7. Warszawa. 1977.
54. Zýka V. – Chemismus pitne vody a vyskyty rakovinného onemosneni (rec.). Prz. Geol., **25**, p. 400–401, nr 7. Warszawa. 1977.
55. Orsztynowicz J. – Badania odpływu podziemnego w Polsce (rec.). J. Hydrol. Sc., **4**, p. 117–124, nr 2. Warszawa. 1977.
56. Kleczkowski A.S. – Hydrogeologia ziem wokół Polski (rec.). Prz. Geol., **28**, p. 474–476, nr 8. Warszawa. 1980.
57. Kozłowski S. – Ochrona krajobrazu (rec.). Prz. Geol., **29**, p. 201–202, nr 4. Warszawa. 1981.